

que en castellà i en portuguès és obvi que és manlleuat de la nostra: justament la *-i-* de la forma portuguesa, igual a la nostra de tota la costa del Princ. i de les Illes, és una forma important perquè prova que la consonant medial no ve d'una *-l-l-* llatina ni d'una nasal, sinó precisament de *-l-*.

En castellà el mot va sofrir una dissimilació *-yl->y*, potser amb l'empelt reforçant de la influència de *pañó*, motivada per l'ús d'estores i drap vell per formar el terra del pallol; cosa semblant s'ha esdevingut en el ngr. *πανιόλο* «plancher de cale» (influència del llatínisme *παννί* 'drap'), com suggerixen oportunament els Kahane (*Byz.-Ngr. Jahrb.* xv, 106), el qual es degué manllevar de l'it. *pagliolo*.² A Múrcia es conserva una forma igual a la catalana; i a la Montaña de Santander, baixa i alta, es troba una variant *payuelo* «parte delantera del suelo del carro o carreta», que sembla ser la lleonesa autòctona, per més que oblidada fora d'allà. En efecte, en altres parlars romànics el nostre mot té un sentit no nàutic: oc. ant. *palhola* 'llit de partera' (> 'dona que va de part'), cors *paglióle* «letto da partorire», i semblantment el toscà *impagliuolata*, genovès *paggiuà* id. (MLWagner, *Litbl.* xxxvi, 285), engad. *paglioula*; i així mateix en molts parlars del Nord d'Itàlia i de França (*REW*, 6161). Tot això confirma que el sentit primitiu va ser el de 'llit, llitotxa, jaç', des d'on es passà al pis del pallol, i en fi al pallol mateix.

Meyer-Lübke (*REW*), Vidos, Deanović (llocs citats) i Moll (*AORBB* III, 35, i *AlcM*), volen partir de *PALEA*, admetent que el terra del pallol es vagi formar amb palla, cosa no provada per la documentació: l'única cosa que ens proven és que es feia amb estores o amb unes posts.³ Ens trobem, doncs, davant una generalització del sentit de 'jaç, llit', suggerint en part per les estores, comparades a les mantes o flassades d'un jaç, i basada sobretot en el fet que l'empostissat és com un llit damunt del qual descansen els queviures. Si volguéssim partir de *PALEA* topariem amb un greu obstacle morfològic, vist que el sufix *-OLUS* no serveix per formar derivats adjectivals, i tampoc no es justificaria el pas al gènere masculí. En canvi ens consta que *PALLIUM* tenia en llatí el sentit de 'flassada' o 'manta de llit', documentat per Forcellini en una munió d'autors clàssics i de l'Edat d'Argent. Indubtablement ens trobem davant un descendent del seu diminutiu *PALLIOLUM*, que va passar des de les flassades al llatí mateix o al jaç (cf. a la inversa l'evolució del castellà *COBIJA*): en unes bandes emprat en singular amb valor col·lectiu (*pallol*), en d'altres en el plural *PALLIOLA* (> oc. ant. *palhola* etc.). Més descendents populars de *PALLIOLUM* en la Romània, veg. en el *REW*, 6167a i en el *DCEC/DECH* (FERRERUELO). Men. *pol* (*AlcM*) < *paiol*.

Pèplum, pres del gr. *πέπλον* id., del mateix radical que *pallium*. D'aquest, també el llatí *palla* 'mantell de dona', del qual es prengué el mot *pala* 'tapall de seda amb què el sacerdot cobria tots els objectes que havia posat damunt l'altar' (Lab. 1840; 1466, *AlcM*, *pala* II i *palla* III).

¹ Ultra el *pagliolo* «dispensa» de l'it. comú (Crescenzi, Tommaseo, Petrocchi sota la ratlla), genovès *paggiò*, venec. ant. *paiòl*, mod. *pagiòl*, des d'on passa al sber. dalmàtic *pàjuo*, *-ùla* (Ragusa: Skok, *Naša ribarska i pomorska Terminologija*, p. 137; Deanović, *ARom.* xxi, 272). El venec. *pagiolo* = toscà *pavimento*, com a terme nàutic ja en Canal, mj. S. xvi (*Boll. Atl. Ling. Medit.* v, 304). Del significat primitiu ve Lipari *paddjuolu* 'estameneres («Querrippen») de la barca', Coray, *VKR* III, 357-8. — ² Vidos i Jal volen explicar aquest canvi del castellà i neogrec per la influència de *pan*: però aquest hauria donat *panol* i no pas *pañol* (no hi ha motiu per creure que la grafia *panol* de Covarr. tingui valor fònic). — ³ Suposant primitiva l'acc. 'dipòsit de palla' amb què el *DAG.* defineix els testimonis medievals citats en aquesta obra, però es tracta d'una definició inspirada en l'etimologia aparent i no confirmada pels textos. Sempre és un dipòsit de gra.

PAL-LID, pres del ll. *pallidus* id., derivat de *pallere* 'estar o ser pàlid', 'esgrogueir-se, tornar-se o posar-se pàlid'. □ 1.ª doc.: Belv. 1805.

«Astre benigne de la nit callada, / de mas tristesses consolant figura, / de mas vetllades única templança, / *pàlida* lluna», 1820, Ramon Lòpez Soler, amic i col·lega d'Aribau en la «Sociedad Filosòfica» (Montoliu, *Aribau*, p. 187); «Oh força del mal pregona / --- / Flors de *pàlida* color / d'una planta que el mal fema, creixien en formosor / les dones de l'avior / ferida per l'anatema» (JnAlcover, *Poemes Bíblics, Els Gegants, O. C.*, 74).

DERIV.: *Pallidesa* [c. 1400]: «Lo contrari sobravenc, e aquel no solament fervent sentí, ans, les forses tornades en lur loc, ab si matexes una gran calor portàran, la qual, foragitada la *palidessa*, mi molt colorada e caldíssima reté com a foc», *Fiameta* (p. 17); «La viuda solitària, / muda, servà, de l'hora funerària, / una blancor de neu, / i en les ales de corb del cabell seu / ressaltà la divina *pallidesa*; / trista resta la viuda, mes no plora: / sense por ni desig, a Déu sotmesa», JnAlcover (*Poemes Bíblics, Abigail, O. C.*, 89). *Pallidir*; *empallidir* [Vogel, 1911]. *Palliditat*. **Pallior*, ll. *pallor*, *-oris* deu ser err. tip. per *pallor*: «que infim, que totxo, que ridícul --- li semblava tot allò --- en comparar-ho amb la inquietud que sent davant la *pallior* d'Anna Maria!», Prud. Bertrana (*L'Impenitent*, O. C., p. 560).

Palliera, V. *palli* *Pallissa*, *pallissada*, V. *palla* i *pal* *Pallisseig*, *pallisser*, *pallisseta*, *pallissó*, *palló*, *pal·loc*, V. *palla* *Palloja*, V. *pelloja* *Pallol*, V. *palli* *Pallola*, *pallolejar*, *palloler*, *palloleria*, V. *palla* *Pallor*, V. *pàllid* *Pallorja*, V. *pell* *Pallós*, *pallot*, *pal·lluc*, *pal·lús*, *pal·lussada*, V. *palla*

PALMA, del ll. *palma* 'palmell de la mà', 'palma nana: *chamaerops humilis*'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

Sense entrar en detalls semàntics i fraseològics, que ⁶⁰ ja aclareixen abundantment els diccs. disponibles,